

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

„СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ПІДЛІТКАМИ І МОЛОДДЮ”

Навчальна програма

Черкаси 2007

УДК 351.84 – 053.81
ББК 60.991.3

Рецензенти

Архипова С.П. – кандидат педагогічних наук, професор

Нікітіна Т.В. – кандидат соціологічних наук, доцент

Соціальна робота з підлітками і молоддю: Навчальна програма
Розробник: Видриган М.В. – Черкаси, 2007 – 6 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Черкаського національного
університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 4 від 4 грудня 2007 року)

© Черкаський національний університет, 2007 .

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ „Соціальна робота з підлітками і молоддю”

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс: Підготовка (бакалаврів, магістрів, підвищення кваліфікації)	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів ECTS: 1,5 Модуль: 1+ Змістовних модулів: 1 Загальна кількість годин: 54 Тижневих годин: 2	Шифр та назва напрямку 0402 – соціологія Шифр та назва спеціальності 6.040200 – соціальна робота Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Обов’язковий Рік підготовки: Семестр: 7 Лекцій: 10 Семінари: 14 Лабораторні заняття: немає Самостійна робота: 30 Індивідуальна робота: немає Вид підсумкового контролю: залік

II. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Під соціальною роботою з підлітками і молоддю розуміється професійна діяльність по наданню допомоги як окремому юнаку чи дівчині, так і групам молодих людей з метою покращення або відновлення їх здатності до соціального функціонування, а також створенню сприятливих умов для реалізації себе в суспільстві.

Основною задачею соціальної роботи при цьому є вироблення у підлітків і молоді уміння самостійно розв’язувати свої проблеми, адаптуватися до все нових соціально-економічних, політичних і культурних умов, що породжуються розвитком суспільства.

Тому основними цілями навчальної дисципліни „Соціальна робота з підлітками і молоддю” є:

- допомогти студентам засвоїти теорію соціальної роботи з такими соціальними групами як підлітки і молодь;
- виробити у студентів уміння і навички застосовувати теоретичні положення соціальної роботи в конкретних практичних умовах.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- основні поняття, правові основи та сутність соціальної роботи з підлітками та молоддю;
- особливості організації соціальної роботи з підлітками та молоддю різного віку;
- специфіку соціальної роботи: з підлітками та молоддю з особливими потребами; особами, що повернулися з місць позбавлення волі; підлітками та молоддю з девіантною та адиктивною поведінкою;
- характер соціальної роботи з жіночою молоддю.

За допомогою отриманих знань студенти повинні уміти:

- проводити необхідну діагностично-дослідницьку, соціально-педагогічну, психологічну і соціологічну роботу у молодіжному середовищі;
- засвоювати форми і методи соціальної профілактики, допомоги, обслуговування та реабілітації в роботі з підлітками і молодими людьми, які цього потребують.

Навчальна дисципліна соціальна робота з підлітками та молоддю повинна вивчатися після засвоєння студентами навчальних дисциплін з психології, вікової психології, педагогіки, соціальної педагогіки, соціології, методики і техніки соціологічних досліджень, теорії соціальної роботи, соціології молоді і молодіжних організацій.

Методи навчання: інформаційно-продуктивний, продуктивно-пізнавальний, репродуктивний, дослідницький.

Методи оцінювання: індивідуальні бесіди, перевірка індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи, контрольні роботи, залік.

Методичне забезпечення: конспекти лекцій, робоча програма, нормативні документи, наукові статті і монографії, підручники та посібники.

Ресурси:

наукова бібліотека ЧНУ, обласна наукова бібліотека ім. Т.Г. Шевченка, Інтернет, електронні адреси: [www nplu.hiev.ua](http://www.nplu.hiev.ua)

[www nplu.gov.ua](http://www.nplu.gov.ua)

[www library.edu.ua.net](http://www.library.edu.ua.net)

[www library.univ.kiev.ua](http://www.library.univ.kiev.ua)

III. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

Тема 1. Поняття та сутність соціальної роботи з підлітками та молоддю.

Проблеми сучасної молоді. Сутність соціальної роботи з підлітками та молоддю. Структура державних і громадських інститутів, що займаються соціальною роботою з підлітками та молоддю. Принципи реалізації соціальної роботи з підлітками та молоддю. Форми організації соціальної роботи з підлітками та молоддю. Модель структури діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

Тема 2. Нормативні документи по організації соціальної роботи з підлітками та молоддю.

Загальнодержавна програма підтримки молоді на 2004-2008 рр. Загальне положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Типове положення про центр соціально-психологічної допомоги. Типове положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей і молоді з функціональними обмеженнями.

Тема 3. Особливості організації соціальної роботи з підлітками та молоддю різного віку.

Проблема вікової типології в соціальній роботі з підлітками та молоддю. Соціальна робота з клієнтами періоду підліткового дитинства (вікові завдання, провідні інститути та агенти соціалізації, вікова субкультура, особливості спілкування, небезпеки, основні напрями діяльності соціальних працівників). Соціальна робота з клієнтами періоду ранньої юності (вікові завдання, провідні інститути та агенти соціалізації, вікова субкультура, особливості спілкування, небезпеки, основні напрями діяльності соціальних працівників). Соціальна робота з клієнтами юнацького віку (вікові завдання, провідні інститути та агенти соціалізації, вікова субкультура, особливості спілкування, небезпеки, основні напрями діяльності соціальних працівників). Соціальна робота з клієнтами періоду власне молодості (вікові завдання, провідні інститути та агенти соціалізації, вікова субкультура, особливості спілкування, небезпеки, основні напрями діяльності соціальних працівників).

Тема 4. Соціальна робота з підлітками та молоддю, які позбавлені можливості вести повноцінне життя внаслідок вад фізичного та психологічного розвитку і тяжкої хвороби.

Проблеми та сутність соціальної роботи з підлітками та молоддю-інвалідами. Зміст соціальної профілактики: організація інформаційних компаній з проблем інвалідності; надання допомоги у створенні громадських організацій, об'єднань, клубів тощо. Зміст соціального обслуговування: соціально-педагогічний патронаж, соціальна допомога молодим інвалідам, які мають потреби у лікуванні, догляді, фінансовій підтримці. Зміст соціальної реабілітації: реконструкція соціально-культурного оточення підлітків та молоді; активізація соціально-культурних і соціально-педагогічних функцій конкретної особистості у задоволенні основних соціальних потреб.

Тема 5. Профілактика наркотизації у молодіжному середовищі.

Структура та тенденції поширення наркотичних засобів серед молоді. Ознаки виявлення приготування та вживання наркотичних засобів. Мотивація вживання підлітками та молоддю наркотичних засобів. Зміст соціальної роботи по соціально-педагогічній профілактиці вживання наркотичних засобів. Зміст соціально-психологічної допомоги (підтримки) окремим категоріям молоді з метою коригування і виправлення психологічних вад, що зумовлюють передумови звернення до наркотичних засобів. Зміст соціально-терапевтичної реабілітації та адаптації з метою відновлення стану, честі, гідності, прав і свобод підлітків та молоді.

Тема 6. Соціальна робота з жіночою молоддю.

Основні напрями, форми та методи соціальної профілактики у роботі з жіночою молоддю. Соціальні послуги та допомога молодим жінкам: консультативна допомога, відкриття жіночих телефонів довіри, розробка та проведення тренінгових програм, створення анонімних консультативних кабінетів, організація та реалізація програм, що готують молодих жінок до професійної діяльності в нових професіях тощо. Соціальна реабілітація: основні напрями, форми та методи.

Тема 7. Соціальна робота з неповнолітніми, які повернулися з місць позбавлення волі.

Сутність соціальної роботи з підлітками та молоддю, що повернулися з місць позбавлення волі. Основні завдання соціальних працівників в роботі з підлітками та молоддю, що повернулися з місць позбавлення волі. Проблеми ресоціалізації та адаптації колишніх засуджених. Технологія соціальної допомоги молоді, яка повернулася з місць позбавлення волі: підготовчий етап (підготовка до повернення підлітка чи юнака з місць позбавлення волі, процес особистого знайомства і встановлення контакту, розробка плану соціального супроводу

клієнта); реалізація соціального супроводу; етап припинення надання соціальної допомоги.

Тема 8. Соціальна робота по реабілітації підлітків та молоді з девіантною поведінкою.

Проблема девіантної поведінки підлітків та молоді. Форми прояву девіантності. Поняття „соціальна реабілітація” підлітків та молоді з девіантною поведінкою. Принципи соціальної реабілітації. Функції соціальної реабілітації. Зміст соціальної корекції девіантної поведінки підлітків та молоді. Етапи соціальної роботи з підлітками та молоддю, схильними до девіантної поведінки: діагностичний (його форми і методи); реалізації соціально-реабілітаційної програми (його напрями, форми і методи).

Тема 9. Соціальна робота по реалізації наряду: „Телефон Довіри”.

Сутність проекту „Телефон Довіри” для молоді. Основні принципи роботи Телефону Довіри. Зміст соціальної профілактики, соціальної допомоги і соціальної реабілітації, що реалізується через Телефон Довіри. Види роботи Телефону Довіри і їх зміст.

ЛІТЕРАТУРА.

Основна

1. Загальне положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Затверджено постановою КМУ від 27 серпня 2004 р. № 1126. – Урядовий кур'єр, 10 вересня 2004 р., № 170.
2. Загальнодержавна програма підтримки дітей та молоді на 2004-2008 рр. Затверджено Законом України від 18 листопада 2003 року № 1281-IV. – Урядовий кур'єр, 17 грудня 2003 року, № 238.
3. Капська А. Й. Соціальна робота. – К., 2005. – 327 с.
4. Технологии социальной работы: Учебник /Под общ. ред. проф. Е.И.Холостовой. – М. 2002. – 400 с.

5. Типове положення про центрсоціально-психологічної допомоги. Затверджено постановою КМУ від 12 травня 2004 року № 608. – Урядовий кур'єр, 2 червня 2004 року.
6. Типове положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей і молоді з функціональними обмеженнями. Затверджено постановою КМУ від 8 вересня 2005 року № 877. – Урядовий кур'єр, 28 вересня 2005 року.
7. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи, К., 2006. - 464 с.

Додаткова

1. Зайнятість молоді з функціональними обмеженнями / Ред. М.М. Ілляш. – К., 2003. – 139 с.
2. Социальная работа: теория и практика: Учеб. пособие / Ответ. ред. Е.И. Холостова, А.С. Сорвина. М, 2002. – 427 с.
3. Соціальна робота з молоддю в Україні. – К., 1997. – 152 с.
4. Соціальна робота: технологічний аспект: Навчальний посібник / За ред. проф. А.Й.Капської. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с.
5. Фирсов М.В., Студенова Е.Г. Теория социальной работы: Учеб. Пособие для студентов высших учебных заведений. – М. 2000. – 432 с.